

Bakuna Ti Trangkaso

(Bakuna ti Trangkaso, Saan a Sibibiag)

Ania dagiti Masapul a Maammuum

2013-2014

Adu dagiti Naipalawag nga Impormasyon Maipanggep iti Bakuna a mabalina nga maala iti Espanyol ken dadduma pay a pagsasao. Kitain idia www.immunize.org/vis

Hojas de información Sobre Vacunas están disponibles en español y en muchos otros idiomas. Visite www.immunize.org/vis

1 Apay nga agpabakuna?

Ti trangkaso (“flu”) ket makaakar a sakit nga agwarwaras ti aglawlaw ti Estados Unidos tunggal tiempo ti lamiis, masansan a ti nagbaetan ti bulan ti Oktubre ken Mayo.

Ti trangkaso ket naggapu ti mikrobyo nga influenza ket mabalina a maiwaras babaen ti panaguyek, panagbaeng, ken no mayassideg ka.

Siasinoman nga tao ket mabalina makaala ti trangkaso ngem iti peggad ti pannakaala iti trangkaso ket nangat-ngato kadagiti ubbing. Dagiti sintomas ket dagus nga dumteng ken mabalina nga agbayag iti sumamagmamano nga aldaw. Mairaman kadagitoy iti:

- gurigor/ panaglammiis
- nasakit a karabukob
- nasakit a laslasag
- pannakabannog
- panaguyek
- panagsakit ti ulo
- panateng wenno barado nga agong

Ti trangkaso ket mabalina nakarkaro kadagiti dadduma a tattao. Maibilang kadagitoy dagitay babassit nga ubbing, dagiti nataengan ti edad a 65 wenno nangatngato pay, dagiti masakog, wenno dagiti tattao nga addan dati a rikriknaen ti salun-at da a kas ti puso, bara, wenno biel, wenno nakapuy nga depensa ti bagi a manglaban ti sakit. Ti bakuna ti trangkaso ket importante kadagitoy a tattao, ken siasinoman a mayassideg kadakuada.

Mabalina met nga agtinnag ti trangkaso iti pulmonya, ket pakaruen na dagiti madama nga saksakit. Mabalina nga makaited daytoy iti panagtakki ken panagtigerger kadagiti ubbing.

Tinawen **rinibribo a tattao ditoy Estados Unidos iti matay gapu ti trangkaso** ken adu pay kadakuada ti mayospital.

Ti **bakuna ti trangkaso** isu ti kasayaatan a salaknib tayo a maisupiat ti trangkaso ken dagiti partuat na a komplikasyon. Mabalina met nga tipden ti bakuna ti trangkaso a maiwaras dagitoy kadagiti tattao.

2 Saan a sibibiag a bakuna ti trangkaso

Adda dua a klase ti bakuna ti trangkaso:

Daytoy al-alaem ket **saan a sibibiag** a bakuna ti trangkaso, nga awan ti linaon na nga aniaman a nabagi a mikrobyo ti trangkaso. Daytoy ket maited babaen iti panangitudok ti dagum a kas ti inyeksiyon, ket maawagan daytoy ti “flu shot” wenno inyeksiyon kontra ti trangkaso.

Iti sabali, **sibibiag**, **pinakapsut** a bakuna ti trangkaso ket maipasuyot iti uneg ti agong. Daytoy a bakuna ket nailadawan iti naisina a Naipalawag nga Impormasyon Maipanggep iti Bakuna.

Iti bakuna ti trangkaso ket maikalikagum ti tinawen. Dagiti ubbing iti baet ti 6 a bulan inggana 8 a tawen ti edad ket rumbeng koma a makaala ti dua a dosis iti umuna a tawen iti panagpabakuna da.

Kankanayan nga agsukat dagiti mikrobyo ti trangkaso. Iti tinawen a bakuna ti trangkaso ket naaramid tapno mangsalaknib kontra kadagiti mikrobyo nga mabalina a mangted iti sakit iti dayta a tawen. Uray pay no saan nga atipaen ti bakuna ti trangkaso amin dagiti kaso ti trangkaso, daytoy ti kasayaatan a depensa tayo a pangsupiat iti sakit. Ti saan a sibibiag a bakuna ti trangkaso ket mangsalaknib kontra iti 3 wenno 4 nga agsasabali a mikrobyo ti trangkaso.

Dumanon iti inggana ti 2 a lawas tapno pumigsa iti panangsalaknib kalpasan iti panangawat ti bakuna, ken panangsalaknib nga agpa-ut manipud mano a bulan inggana makatawen.

No dadduma adda dagitay saksakit a saan a maigapu ti mikrobyo ti trangkaso ket masansan nga mapagbiddutan daytoy a trangkaso. Saan a tipden ti bakuna ti trangkaso dagitoy nga saksakit. Atipaen na laeng ti influenza.

Ti “nangatngato a dosis” a bakuna ti trangkaso ket maipaay kadagiti nataengan nga agtawen ti 65 wenno nangatngato pay. Ti tao nga mangmangted kenka ti bakuna ket maipaayan naka ti adu pay nga impormasyon maipanggep iti daytoy.

Iti dadduma nga saan a sibibiag a bakuna ket aglaon iti bassit a gatad ti panagtaginayan a naikkan iti mercurio nga maaw-awagan iti thimerosal. Impakita dagiti sukisok nga iti thimerosal iti bakuna ket saan a makadangran, ngem adda met dagiti bakuna ti trangkaso nga saan nga naglaon kadagiti preserbatibo.

3 Dagiti dadduma a tao ket rumbeng a saan nga umawat kadagitoy a bakuna

Ibagam iti tao a mang-mangted kenka iti daytoy a bakuna:

- **No addaan ka ti aniaman a nakaro unay nga panaggagatel wenno allergy** (mangted peggad ti biag), mairaman ti panaggagatel ti itlog. No adda napasamak kenka a nakaro nga panag-allergy wenno panaggagatel kalpasan ti maysa a dosis ti bakuna ti trangkaso, wenno adda nakaro a panaggagatel ti aniaman a paset daytoy a bakuna, mabalina daka nga bagaan a saan nga umawat iti dosis.
- **No nagsagaba ka idin iti Guillain-Barré Syndrome** (maysa a makaparalitiko a sakit, maaw-awagan met iti GBS). Iti dadduma nga tao nga adda naglabasan da a GBS ket rumbeng a saan nga umawat iti daytoy a bakuna. Rumbeng a kasaritam ti doctur mo.
- **No madi iti riknam.** Mabalina da nga isingasing nga aguray ka inggana agmayat ti riknam. Ngem rumbeng nga agsubli ka.

4 Peggad ti reaksyon iti bakuna

Kas iti aniaman a bakuna, iti maysa a bakuna, ket mabalin a mangparnuay ti saan a nasayaat. Kaadduan dagitoy ket saan a nakaro ken agpukaw to met laeng.

Mabalin met nga mapasamak ti nakaro unay a parnuayen na a saan a nasayaat, ngem manmano laeng. Iti saan a sibibiag bakuna ti trangkaso ket saan nga aglaon iti nasaranta a mikrobyo ti trangkaso, isu nga iti **pannakaala ti trangkaso maigapo kadaytoy a bakuna ket saan a mabalin a mapasamak.**

Iti ababa a pannakaawan ti puot ken maiyas-aspang a sintoma ida (kaspangarigan dagiti gutad a panaggaraw) ket mabalin a mapasamak kalpasan iti aniaman nga aramid nga medical, pakairamanan ti panagpabakuna. **Makatulung iti panagtugaw wenno panagidda iti inggana 15 minutos kalpasan ti panagpabakuna tapno maatipa iti panagkapsut wenno pannakadunor a maigapu iti pannakatinnag.** Ibagam iti doctor mo no maul-ulaw ka wenno makarikna iti pannakaulaw, wenno marigatan a makakita wenno adda panagkiling-kiling iti lapayag.

Naalumanay a pagrikutan kalpasan ti saan a sibibiag a bakuna ti trangkaso.

- nasakit, nalabbasit, wenno lumteg ti lugar a nabakunaan
- agpaparaw; nasakit, nalabbaga wenno nagatel a mata; uyec
- gurigor
- sak-sakit
- sakit ti ulo
- panaggagatel
- pannakabannog

No mapasamak dagitoy a banbanag, kadawyan da a mangrugi dagus kalpasan ti bakuna ken agbayag iti 1 wenno 2 nga aldaw.

Saan unay a nakaro a pagrikutan kalpasan ti saan a sibibiag nga bakuna ti trangkaso:

- Dagiti babassit nga ubbing nga nakaala iti saan a sibibiag a bakuna ti trangkaso ken bakuna a pneumococcal (PCV13) nga aggiddan ket mabalin a napegpeggad nga agtigerger maigapu iti gurigor. Saludsuden iti doctor mo tapno mangted iti adu pay nga impormasyon. Ibagam iti doctor mo no iti maysa nga ubbing na mangal-ala iti bakuna ti trangkaso ket nakapadasen iti panagtigerger.

Nakaro a pagrikutan kalpasan iti saan a sibibiag a bakuna ti trangkaso:

- Iti **nakaro a panaggagatel** ket mabalin a mapasamak kalpasan iti aniaman a bakuna (mapattapatta a bas-bassit iti 1 iti maysa a milyon nga dosis).
- Adda bassit a posibilidad nga ti saan a sibibiag nga bakuna ti trangkaso ket mabalin a mayaspang iti Guillian-Barre Syndrome (GBS), a naibakuna ti saan nga ad-adu ngem 1 wenno 2 nga kaso kada milyon a nabakunaan a tattao. Daytoy ket adayo a nababbaba ngem ti peggad ti nakaro a komplikasyon manipud ti trangkaso a lappedan ti bakuna ti trangkaso.

Ti pannakaaywan ti kinatalged dagiti bakuna ket kankanayon a mapalpaliw. No kayat mo ti ad-adu nga impormasyon, mapanka ti www.cdc.gov/vaccinesafety/

5 Kasano no nakaro unay ti reaksyon?

Ania iti rumbeng a kitaek?

- Paliwen ti aniaman a pakaseknan, a kas ti senyales ti nakaro unay nga reaksyon, nangato unay a gurigor, wenno panagbaliw ti tigtignay.

Dagiti pagilasinan ti nakaro nga reaksyon pakairamanan ti tuko, bumsog a rupa ken karabukob, marigatan nga umanges, napartak a pitik ti pulso, panagulang, ken panagkakapsut. Dagitoy ket mangrugi sumagmamano laeng a minutos inggana ti sumagmamano nga oras kalpasan ti panagpabakuna.

Ania ti rumbeng ko nga aramiden?

- No patiem a daytoy ket nakaro unay a reaksyon wenno sabali nga emerhensiya a saan a maiuray, awagan a dagus ti 9-1-1 wenno ipammo ti kaasitgan nga ospital. Wenno saan awagam ti doktor mo.
- Kalpasanna, ti reaksyon wenno tignay rumbeng nga maipulong idiay Sistema ti Panagipulong iti Madi a Pagbanagan ti Bakuna (VAERS) Ti doktor mo mabalin nga isu ti mangipila kadaytoy wenno mabalin met nga aramidem a bukod mo babaen ti VAERS website www.vaers.hhs.gov wenno umawag ka ti **1-800-822-7967**.

Ti VAERS ket agpaay a para laeng ti pannakaipulong kadagiti reaksyon wenno tignay. Saan a mangted daytoy ti pammagbaga a medikal.

6 Ti Nailian a Programa ti Pannakasupapak ti Panagsagaba Maigapu ti Bakuna.

Ti VICP (Nailian a Programa ti Pannaka supapak ti Panagsagaba Maigapu ti Bakuna) ket maysa a programa federal a naisayangkat tapno supapakan dagiti tattao a mabalin a nagsagaba maigapu ti naidumduma a bakuna.

Dagiti tattao a mamati nga isuda ket nagsagaba da maigapu ti bakuna, mabalin da ti agreklamo babaen ti panangawag iti **1-800-338-2382** wenno bisitaen ti VICP website www.hrsa.gov/vaccinecompensation

7 Kasano a maammuan ti ad-adu pay?

- Saludsudem ti doktor mo.
- Awagam ti departamento ti salun-at ti lokal wenno ti estado.
- Kontakin ti Sentro ti Pannakatengngel ken Pannakaatipa Dagiti Saksakit (CDC):
 - Awagan ti **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** wenno
 - Mapan iti website ti CDC idiay www.cdc.gov/flu

Nailawlawag nga Impormasyon Maipanggep iti Bakuna (Saan a Manayon)

Saan a nabig a Bakuna ti Trangkaso

07/26/2013

42 U.S.C. § 300aa-26

Office Use Only

Translation provided by the Hawaii Department of Health

Influenza (inactivated) VIS - Ilocano (7/26/13)